

Segelbåtskonstruktörer

Det är vanskligt att göra ett rättvist urval av betydande segelbåtskonstruktörer. Vi har valt att berätta om tio personer som på olika sätt satt sin prägel på segelbåtsutvecklingen. Självklart finns det många fler namnkunniga och duktiga konstruktörer som förtjänar ett omnämnande, men förhoppningsvis kan denna sammanställning ge en första översikt och väcka intresse för konstruktörerna som i många fall snarare borde tituleras konstnärer.

Carl Smith (1843-1928)

Carl Smith var kommandör i flottan och en inflytelserik konstruktör på sin tid. Han var också redaktör för "Ny Tidning för Idrott" som i början av 1900-talet var den tongivande tidskriften om segling. År 1899 gav han ut *Båtseglareordbok* (trycktes i en ny faksimilutgåva 1974). Carl Smith var tidigt engagerad i KSSS och är mer känd för sitt breda engagemang

inom seglingsporten än för sina båtar. Är man ändå intresserad av hans konstruktioner finns hans ritnings-samling på Sjöhistoriska museet i Stockholm.

Albert Andersson (1853-1926)

Albert Andersson utbildades vid Göteborgs Skeppsbyggeriinstitut som senare slogs ihop med Chalmers. Under 1880-talet undervisade han på Chalmers och hade flera

elever som senare lät tala om sig, bland andra CO Liljegren, Axel Nygren och Hugo Schubert. Albert Andersson ritade en mängd båtar i olika klasser, en av de mer kända är klippern *Mejt* som beställdes av konstnären Anders Zorn.

August Plym (1856-1924)

Det var inte självklart att August Plym skulle bli båtbyggare. Han började sin karriär som trädgårdsmästarlärling i Småland men lärde sig senare båtbyggeri i USA och England. År 1893 blev han varvschef på det nybildade Stockholms båtbyggeri AB (SBB) på Liljeholmen efter att ha arbetat på både Kummelnäsvarvet i Nacka och Bayards varv på Djurgården. När Stockholms båtbyggeri brann ner 1904 flyttades verksamheten till Saltsjöbaden där Plym tillsammans med några kollegor tidigare köpt upp Neglingevarvet. De första åren ritades många av varvets båtar av bland andra Hugo Schubert, Albert Andersson och Axel Nygren,

men snart började Plym själv stå för flera av konstruktionerna. Mest kända är förmodligen Skärgårds 150:an *Beatrice Aurore* (se s 168) och fenkölsracern *Oberon*.

När August Plym dog 1924 tog sonen Carl över varvet och därefter den yngre sonen Bengt sedan Carl omkommit i en olycka 1930. Efter Bengt Plyms död 1966 drev hustrun Monica verksamheten vidare fram till 1974, då varvet såldes.

Johan Anker (1871-1940)

Norrmannen Johan Anker är i Sverige mest känd för att ha konstruerat entypsbåten Draken, men han ritade och byggde även ett stort antal R-båtar och anses vara en av de främsta konstruktörerna av denna båttyp. Han har ritat femtiotvå R8:or, drygt femtio R6:or och flera 10:or och 12:or. Han var även en aktiv seglare och vann bland annat olympiskt guld i R6-klassen 1928 tillsammans med Norges kronprins Olav. I R8-klassen var han svärslagen – han vann guld 1912, 1920 och 1924.

Det var på Neglingevarvet i Saltsjöbaden som August Plym vid förra seklets början ritade och byggde många av sina berömda segelbåtar. Flera av dem seglar fortfarande. Från 1924 tog sönerna över verksamheten.

Carl Smith

Albert Andersson

August Plym

Johan Anker

Fredrik Ljungström

Fredrik Ljungström (1875-1964)

Fredrik Ljungström var en mångsidig uppfinnare med stort seglingsintresse. År 1934 lanserade han ett bomlöst segel på en staglös och kullagerstadgad mast. Masten var vridbar för att seglet som var dubbelt skulle kunna "revas" och fällas ut som en spinnaker eller som fjärlingsvingar vid gynnsam vind. Hans nytänkande anammades inte helt av den lite konservativa segelbåtsvärlden och hans rigg blev en kort men intressant parentes i seglingshistorien.

Ljungström funderade även över skrovformer och utvecklade ett skrov där alla former är uppbyggda kring cirkelbågar. Ljungströmbåtarna, som i huvudsak byggdes på tretti- och fyrtiotalet, har ett mycket karaktäristiskt utseende och omhuldas av en liten men hängiven skara anhängare.

Fredrik Ljungströms säregna riggkonstruktion från trettioalet väckte stort intresse. Detta klipp kommer från den amerikanska tidningen Life Magazine som 1951 hade ett reportage om Fredrik Ljungströms rigglösning och båtmodeller. Rubriken "Landlubber's delight" betyder ungefär Landkrabbans förtjusning och anspelar på hur lättseglade och säkra Ljungströmriggarna är.